

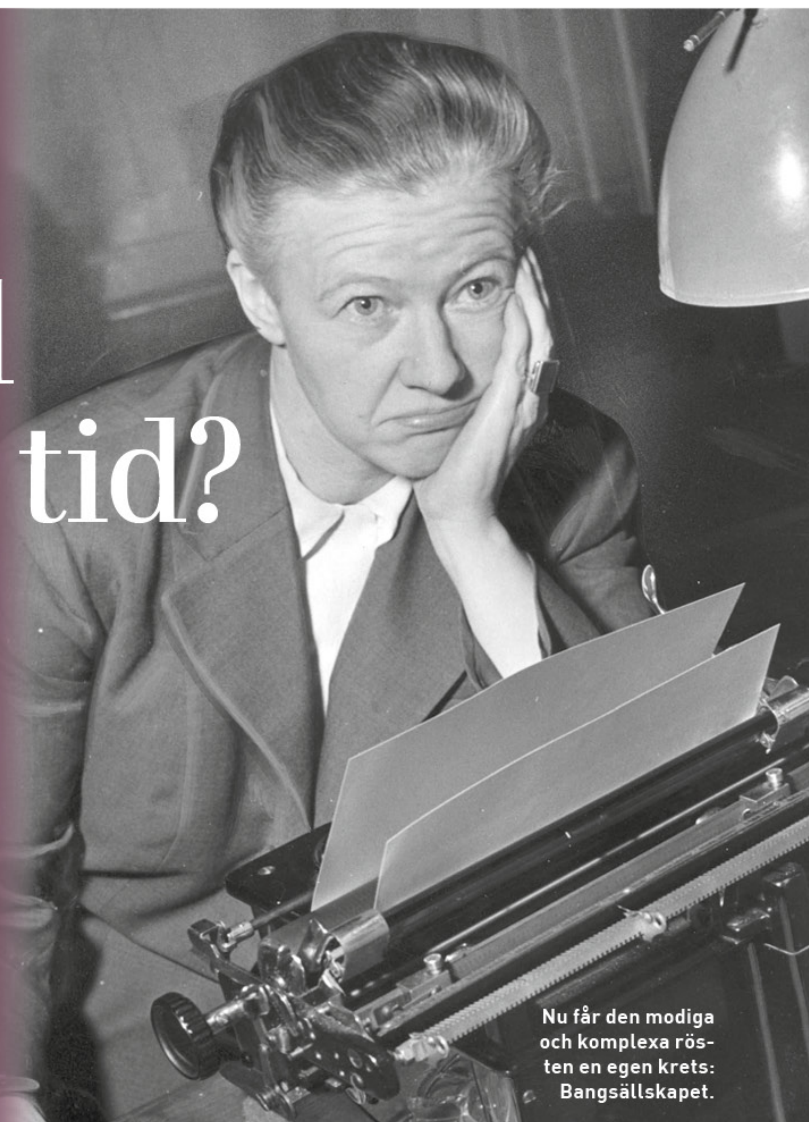
MÅNADENS PROFIL

Bang - för vild för vår tid?

Allt fler litterära sällskap grundas för kvinnliga skribenter. Nu startar medieprofilen Christina Jutterström ett för utrikesreportern, författaren och kåsören Barbro "Bang" Alving.

– Jag har funderat rätt mycket på var Bang befunnit sig om hon hade levt idag. Antagligen hade hon hållit på och försökt ta sig in i Gaza.

Av Annika Persson
Foto TT, Lotta Härdelin

Nu får den modiga och komplexa rösten en egen krets: Bangsällskapet.

● – Jag kommer ihåg att jag hörde henne i radion. När hon skrev i Dagens Nyheter var jag ju fortfarande ett barn, men Bangrösten har jag en relation till. Den sticker ut. Sedan har jag alltid dragits till hennes mod. Hon vågade så mycket.

Christina Jutterström beskriver Barbro Alving som "den stora journalisten".

– Det går inte att komma ifrån. Hon var den första kvinnan som var ute i världen och rapporterade hem. Först från spanska inbördeskriget, sedan från andra världskriget. Och

hon fortsatte resa ut i krigshärdar. Ständigt omgiven av bara män.

Tanken på att starta ett litterärt sällskap för Bang har funnits i Christina Jutterström sedan hon en sommar fick för sig att åka och besöka Bangs grav. Det var före pandemin. Christina hade läst att hon var begravd på ön Ytterselö i Mälaren och hon hittade med mycket möda graven.

– Sedan kom pandemin och då satt man ju mest hemma.

Men så sommarpratade plötsligt Henrik Berggren i radion i somras.

Och där dök Bang upp igen, med sina rapporter från andra världskriget. Det satte fart på tankarna igen. Christina Jutterström kontaktade historikern och författaren Henrik Berggren själv, men också andra DN-skribenter som Åsa Beckman och Emma Bouvin. Sveriges Radios profilerade Mellanösternkorrespondent Cecilia Uddén, skådespelaren och regissören Anna Takanen (som spelat Bang i pjäsen med samma namn på Stockholms stadsteater 2018), och så styrelseledamoten Ingrid Lindström ("en mycket kapa-

Christina Jutterström

Gör: Pensionär med flera styrelseuppdrag och ideella engagemang.

Bor: I Uppsala och Sörmland.

Familj: Två döttrar och fem barnbarn mellan 31 och 9.

Ålder: 85.

Aktuell: Som ordförande i det nybildade Bangsällskapet.

senaste året har det startats flera nya sällskap för kvinnliga författarskap. Vid sidan av Barbro Alving har **Selma Lagerlöfs** käraste, författaren och journalisten **Sophie Elkan**, hedrats med sällskapet Rust Roest (det var länge hennes pseudonym), poeten **Sonja Åkesson** med Sonja Åkesson-sällskapet och barnboksförfattaren **Maria Gripe** med Gripesällskapet. I sällskapen håller man författarskapen levande och drar ofta trådar in i nutiden.

Hur är Bang aktuell idag?

– Idag är det ju flera kvinnor som är ute i världen och bevakar konflikterna som pågår, som korrespondenter. En fråga är: Hur är det att vara kvinna och krigskorrespondent idag? Sedan var ju Bang radikalpacifist, inspirerad av **Elin Wägner**. Och det är också en angelägen fråga idag. När vi lever med kriget inpå oss och många befärrar att även andra delar av Europa kan råka ut för angrepp – ska man delta i krig eller ej? Utöver det var Bang ensam mamma, och levde ofta med andra kvinnor i lesbiska relationer. "Bangbarn" blev ett begrepp. Alltså barn till mödrar som vågat skaffa dem på egen hand.

Också här går det trådar till Christina Jutterströms eget liv. När hon ville ha barn sade hennes sambo nej. Då adopterade hon ensam. Fast sedan kom han tillbaka.

Vad kan vi lära oss av Bang? Och hur? Ska vi läsa henne igen?

– Man kan absolut plocka fram det hon skrev, men det finns också en väldigt bra biografi: *Krig, kvinnor och Gud*, skriven av **Beata Arnborg**. Där får man inte bara möta den här modiga och skickliga korrespondenten, utan hela människan också i hennes smärtsamma stunder. Bang var inte någon okomplicerad person. Hon mådde ofta psykiskt dåligt, och hade det också, i synnerhet i yngre

vänd

bel person som jag har jobbat med tidigare").

– Jag började ringa och skriva, och alla ställde upp. Så där har du styrelsen.

Du har varit den första kvinnliga chefen på flera poster. Den andra som vd på SVT. Har du känt igen dig i det hos Bang, att vara den första kvinnan i en värld av män?

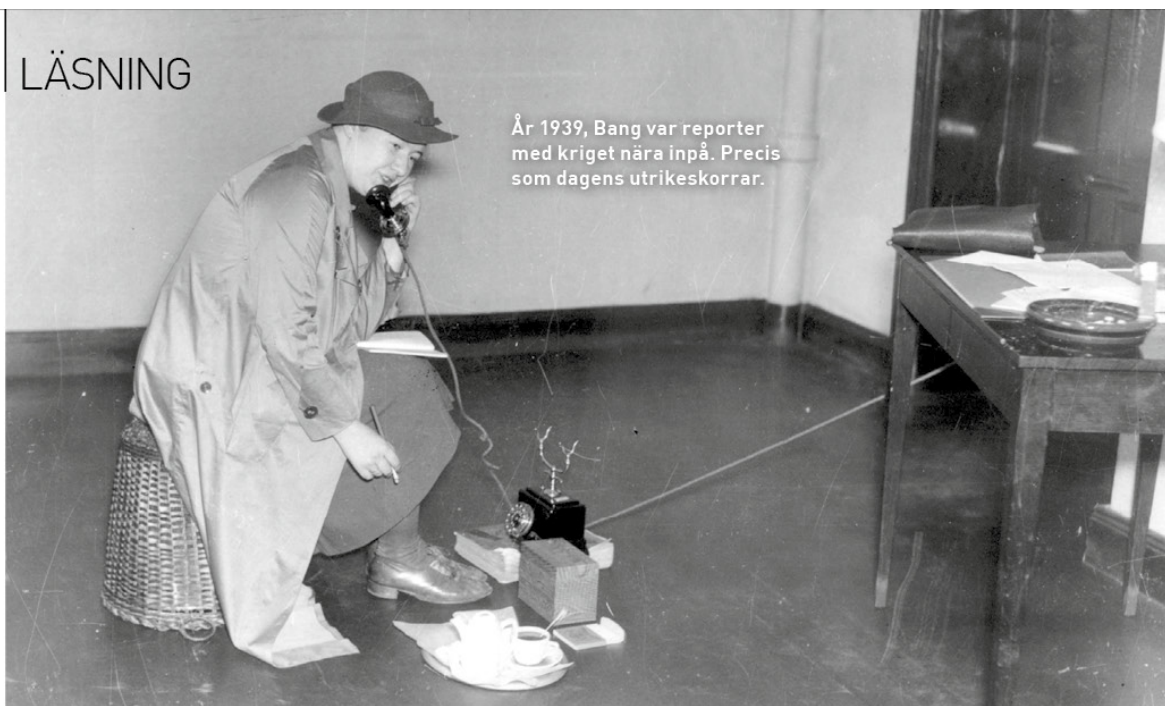
– Ja, det har vi gemensamt. Och att vi klarade av det. Jag tror inte man kan säga att Bang blev mobbad. Hon hade så mycket styrka i sitt yrke. Det

hade jag också. Men visst, under mina första år som chefredaktör på Dagens Nyheter var det ju en väldigt manlig värld, framför allt i företagsledningen. Sedan har det förändrats. Nu tycker jag det är kul när jag träffar kvinnor som inspirerats av att jag vågade. Det gillar jag.

– Det kräver ju rätt mycket mod att göra stora förändringar. Även om man tror att de ska leda till det bättre.

Världen av litterära sällskap har överlag kretsat kring män. Men det börjar sakta förändras, och det

M LÄSNING

År 1939, Bang var reporter med kriget nära inpå. Precis som dagens utrikeskorrar.

Foto TT

– Jag vill att folk ska tänka och känna smärtan och jublet och bråddjupet mitt i Bangs lysande yrkeskarriär

dagar, jättejobbigt i sina relationer – och då framför allt med kvinnor. Den komplexiteten kan lära oss alla något om livet. Och det att hon inte fann sig i det vanliga.

Bang är verksam framför allt från trettioalet till sextioalet. Är det en generation som blivit lite bortglömd för sekelskiftesdamerna?

– Kanske. Hon kom ju liksom efter. Hon fanns med i gänget på Fogelstad, med Elin Wägner, Elisabeth Tamm och Kerstin Hesselgren och de andra, men hon var yngre. Framför allt Elin Wägner blev ett jättestöd för Bang och inspirerade henne i hög grad med sin radikalpacifism.

– Det blir spännande att se hur vi lyckas att inspirera andra med sällskapet. Det är en viktig del i att bilda sällskapet.

Många arbetsplatser har gjort sig av med alla besvärliga människor, blivit mer strömlinjeformade. Hade Barbro Alving fått ett jobb idag?

– Nej, det tror jag inte. I alla fall inte på de traditionella redaktionerna. Inte som den komplicerade och krävande person hon var. Jag har funderat rätt mycket på var hon befunnit sig om hon hade levt idag.

Antagligen hade hon hållit på och försökt ta sig in i Gaza. Dragit iväg och försökt på egen hand. Och så hade hon lyckats få komma med någon över gränsen. Hon var ju otrolig på att ta sig fram.

– Hon skapade också en egen stil, och gavs det utrymme. Det är väl tveksamt om det finns plats för den sortens egensinne på dagens redaktioner. Möjligen på någon av de nya digitala aviserna.

Nu planerar Bangsällskapet för flera aktiviteter, men den största satsningen

är *Bangdagen*. Den ska firas i Stockholm på internationella kvinnodagen, den 8 mars. Det blir samtal med kvinnliga reportrar som arbetar i hennes anda, liksom teater, både *Big Bang!* av och med **Anna Littorin** och **Johanna Wilson** och scener ur *Bang* med **Anna Takanen**. Barbro Alving själv tar sig ton i form av radiokåserier eller bitar ur sommarprogram.

– Jag vill att folk både ska tänka och känna – smärtan och jublet och bråddjupet och glädjen mitt i den här lysande yrkeskarriären. ●

FEM PÄRLOR UR "BANGS" SKATTKAMMARE

● **Kvinnor och barn på bårhus – en mardröm kan lukta blod.**

Bombat Madrid ger beviset. Här är det krigsreportern Barbro Alving som skildrar spanska inbördeskrigets offer på ett sätt man aldrig hade läst förut, och knappt sedan heller. Ur Dagens Nyheter 13 december 1936, finns på litteraturbanken.se.

● **På resa: Bang om reportageyrket.**

Ett av två radiominnen från 1959 som Christina Jutterström tycker visar hennes fantastiska bredd i det hon sysslade med. Finns på Sveriges Radio play.

● **Möte med en far.** Christina Jutterströms tips på ett kåseri (från 1941) som visar Barbro Alvings styrka i ytterligare en genre.

● **Dagbok från Långholmen.** Pacifisten Bang vägrade enrölla sig i civilförsvaret och dömdes till en månads fängelse. Det resulterade år 1956 i en dagbok om fångtillvarons mödor och vedermödor.

● **Barbro Alving – krig, kvinnor och gud.** En modern biografi av **Beata Arnborg** som knyter samman Barbro Alvings liv med hennes verk och med tidens tankar. Roligt!